

ÚVOD

Úvod do metodické podpory pro
zapojení žáků s neznalostí či malou
znalostí českého jazyka do hudební
výchovy

ÚVOD DO METODICKÉ PODPORY

Umělecké předměty mají ve vzdělávání nezastupitelnou roli při integraci žáka – jeho začlenění do kolektivu.

Při aktivitách – ať již produktivních, či receptivních, respektive obecně tvořivých, mohou žáci zapojovat větší škálu smyslů a využít též větší škálu vyjadřovacích prostředků než v předmětech „naukového“ charakteru. Tím, že se v těchto předmětech preferuje činnostní přístup (činnostní pojetí vyučovacích předmětů), je žákovi umožněno zažít úspěch a realizovat se v té činnosti, která je mu nejbližší. Proto i nabídkou činností, která je v těchto předmětech různorodá (v případě HV je to třeba zpěv, hra na nástroj, poslech, vlastní tvorba apod.), je nejen umožněno respektování žákových individuálních schopností a dovedností, ale dochází také ke stimulaci psychické pohody žáka, k posílení pocitu, že on sám je důležitý, že je oceňováno to, jak se projevuje, že je „šikovný a schopný“.

Hudební výchova, respektive provozování hudby, má prokazatelný vliv na kognitivní schopnosti i emoční stránku jedince. Prostřednictvím jednotlivých hudebně výchovných činností je rozvíjena paměť, je stimulováno rytmické cítění, rozvíjí se hlas, sluchové i řečové (artikulační) dovednosti, které mají pochopitelně dopad na rozvoj citu pro cizí jazyk a jistě představují i potenciál motivovat žáka k učení se dalšímu jazyku.

Činnosti v hudební výchově jsou již standardně a dlouhodobě členěny na činnosti vokální, instrumentální, hudebně pohybové a poslechové, přičemž ve všech činnostech je (měla by být) přítomná tvořivost. Dílčí hudebně výchovné činnosti lze ale zasadit také do dvou širších oblastí, jimiž je produkce (jejíž nedílnou součástí je v hudbě hudební interpretace) a recepce (vnímání, poslech, přijetí hudby), nicméně ani zde nelze tvořivost jako nedílnou složku z těchto dvou oblastí vyjmout a jmenovat ji jako činnost zcela samostatnou, neboť tvořivost bude v hudební výchově vždy provázána s konkrétní hudební činností (viz např. tvořivý poslech v projektu Slyšet jinak).

ÚVOD DO METODICKÉ PODPORY

Nicméně, abychom se vrátili k tématu, které nás zajímá z hlediska přínosu a využití hudby (hudební výchovy) – **při integraci žáků s OMJ** se jeví jako vhodné **přístupovat k hudební výchově integrativním způsobem** (ve smyslu integrace oborové) – tedy propojování hudebních činností v rámci probíraného celku. Co to znamená? Jak již bylo v úvodu naznačeno, v uměleckých předmětech (v hudební výchově) mohou žáci zapojovat větší škálu smyslů, větší škálu vyjadřovacích prostředků a žákovi je umožněno zažít úspěch a realizovat se v té činnosti, která mu je nejbližší. Nejjednodušším způsobem, jak zapojit žáky s OMJ do činností, které nevyžadují znalosti jazyka, jsou činnosti, v nichž mohou využít znalost hry na hudební nástroje (zde je vhodné zjistit – i prostřednictvím asistenta se znalostí daného jazyka, pokud je přítomen –, zda některý ze žáků s OMJ nehraje na hudební nástroj). Propojení vokálních a instrumentálních činností (respektive využití body percussion) bylo publikováno v ukázce <https://clanky.rvp.cz/clanek/23274/SPOLECNE-ZPIVAME%2C-SPOLECNE-HRAJEME.html>. V uvedeném případě výhoda spočívá v tom, že je možné zpívat píseň se všemi žáky i bez znalosti daného jazyka, pokud jim bude pouze elementárně předvedena výslovnost textu, který bude nacvičen imitací (jedná se o stejný způsob nácvičení, který je často využíván ve školním prostředí – nácvičení písně/melodie imitačním způsobem).

Obecně lze doporučit realizovat zpočátku takové hudební aktivity, které zahrnují písně, které nejsou textově náročné, v nichž lze využít k doprovodu vlastní tělo (body percussion), snadno ovladatelné hudební nástroje, pohybové hry a pohybový doprovod. Lze využít i lekce a cvičení, které nabízí např. server YouTube, a to opět bez znalosti jazyka. Postupně, jak se žáci budou seznamovat s českým jazykem, lze tyto žáky začleňovat i do aktivit, v nichž budou muset více využívat český jazyk (texty písní, porozumění zjednodušenému výkladu učitele atp.).

Ovšem znovu je zapotřebí podtrhnout skutečnost, která se již nyní opět empiricky ve výuce se žáky s OMJ potvrzuje, že hudba je univerzálním jazykem.

Úvod do metodické podpory pro zapojení žáků s neznalostí či malou znalostí českého jazyka do hudební výchovy

Autoři:

Alexandros Charalambidis – Marie Lišková

Vyrobil Národní pedagogický institut České republiky

2022

www.npi.cz

npi | Národní pedagogický institut
České republiky

